

KINNITATUD
keskkonnaministri 23.augusti 2008. a
käskkirjaga nr 1323

JAHINDUSE ARENGUKAVA

AASTATEKS 2008–2013

Sisukord

SISUKORD.....	2
SISSEJUHATUS	3
1. JAHIÕIGUS JA JAHIMAA SUURUS.....	6
<i>Olemasoleva olukorra kirjeldus.....</i>	6
<i>Eesmärgid.....</i>	7
<i>Tegevus eesmärkide saavutamiseks.....</i>	7
<i>Peamised tulemused.....</i>	7
2. JAHINDUSE KORRALDAMINE JA INSTITUTSIOONID.....	8
<i>Olemasoleva olukorra kirjeldus.....</i>	8
<i>Eesmärgid.....</i>	10
<i>Tegevus eesmärkide saavutamiseks.....</i>	10
<i>Peamised tulemused</i>	12
3. ULUKIASURKONDADE SEIRE, TEADUSURINGUD JA KAITSE.....	13
<i>Olemasoleva olukorra kirjeldus.....</i>	13
<i>Eesmärgid</i>	15
<i>Tegevus eesmärkide saavutamiseks.....</i>	15
<i>Peamised tulemused.....</i>	15
4. JAHILUKITE TEKITATUD KAHJUSTUSED.....	16
<i>Olemasoleva olukorra kirjeldus.....</i>	16
<i>Eesmärk</i>	18
<i>Tegevus eesmärkide saavutamiseks.....</i>	18
<i>Peamised tulemused.....</i>	18
5. JAHINDUSE RAHASTAMINE JA JAHILUKIVARU KASUTAMINE.....	19
<i>Olemaoleva olukorra kirjeldus.....</i>	19
<i>Eesmärgid.....</i>	20
<i>Tegevus eesmärgi saavutamiseks.....</i>	20
<i>Peamised tulemused.....</i>	21
6. JAHINDUSE MAINE JA AVALIKKUSE TEAVITAMINE.....	22
<i>Olemasoleva olukorra kirjeldus.....</i>	22
<i>Eesmärgid.....</i>	23
<i>Tegevus eemärgi saavutamiseks.....</i>	23
<i>Peamised tulemused.....</i>	23
<i>LISA</i>	
<i>Rakendusplaan 2008 – 2013.....</i>	24

Sissejuhatus

Eesti taasiseseisvumisele järgnenud aastad tõid kaasa olulisi muutusi enamikus riigielu valdkondadest. Jahindustegevuse riiklik korraldamine ja organisatsiooniline struktuur on püsinud alates Eesti Jahimeeste Seltsi (edaspidi *EJS*) moodustamisest 1967. aastal tänaseni üllatavalt stabiilsena. See näitab süsteemi tugevust ja seda, et ta on olnud ka enam-vähem sobiv paljudele huvigruppidele. Igatahes on jahipidamine kui hobi jäänud seniajani kättesaadavaks enamikule asjastuhvitatuist, sõltumata nende sissetulekust ja positsioonist ühiskonnas. Sellegipoolest on teravnenud mõningad juba varem prognoositud vastuolud ja ilmnunud probleemid, mille lahendamine eeldab muutusi õigusaktides, organisatsioonides jne. Eesti taasiseseisvumisega kaasnenud maaomandi teke, liitumine Euroopa Liiduga ja ühiskonna areng on oluliselt mõjutamas jahinduses toimuvat. Jahinduse jätkusuutlikuks arenguks on möödapääsmatu eri huvigruppide vaheline kokkulepe jahindussektori arenguprioriteetides ning nende saavutamise viisides.

Keskkonnaministerium kutsus 2006. aastal kokku töörühma eesmärgiga koostada looduskaitset ja maaelu väärtustav jahinduse arengukava. **Töörühm lähtus põhimõttest, et jahindustegevuse peamine eesmärk on ulukiliikide mitmekesisuse ning elupaikade ja liikide vahelise ökoloogilise tasakaalu säilitamine, arvestades seejuures mitmete huvigruppide ootusi ning jahinduse rekreatiivseid, sotsiaalseid ja majanduslikke aspekte.** Arengukava koostamiseks kokku kutsutud töörühma töös osalesid asjatundjad Keskkonnaministeriumist (sh maakonna keskkonnateenistusest), Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskusest, Riigimetsa Majandamise Keskusest, Riiklikust Looduskaitsekeskusest, Info- ja Tehnokeskusest, Riigikogust, Eesti Jahimeeste Seltsist, Eesti Erametsaliidust ja Eesti Maaülikoolist. Arengukavale on andnud hinnangu ka keskkonnaministri kokku kutsutud ja mitmete huvigruppide esindajatest koosnev jahindusnõukogu.

Arvestades Eesti jahinduses välja kujunenud traditsioone (sh kollektiivset jahipidamist), on arengukava koostamisel lähtutud põhimõttest säilitada Eesti jahinduses väljakujunenud suured jahipiirkonnad, kus jahipidamisõigust omavad jahindusorganisatsioonid tegutsevad pikaajaliste kasutusõiguslubade alusel. Suurte jahipiirkondade säilitamisel on lähtutud peamiselt ulukiasurkondade optimaalse kasutamise ja nende looduskaitse seisukohast soodsa seisundi säilitamise vajadusest. Arengukava põhimõtete kohaselt puudub maaomanikul jätkuvalt õigus otsustada, kes tema maal jahindustegevust korraldab. Sellise olukorra tasakaalustamiseks kavandatakse maamajanduse eesmärgi arvestades senisest tõhusamad meetmed ulukite tekitatud suuremate kahjustuste vältimiseks. Muudatustega õigusaktides ja suhtekorralduse parandamisega tagatakse maaomanikele senisest paremad võimalused jahindustegevuses osalemiseks. Arengukavas planeeritud tegevus ei määra jahinduse äriliste funktsioonide osatähtsuse suurendamist, samas on jahindustegevusega tulu teenimine endiselt võimalik, kui see ei satu vastuollu maamajanduse või jahinduse looduskaitsega seotud eesmärkidega.

Koostatud arengukava määrab ka suunad Eesti jahinduse edasiseks institutsiooniliseks korralduseks. Arengukava koostamisel on lähtunud põhimõttest, et riigile peaks tulevikus jääma eelkõige jahinduspoliitika kujundaja ja järelvalvaja roll. Ülesanded, mis ei vaja riigi tasemel korraldamist, delegeeritakse ühele jahimeeste katusorganisatsioonidest, määrares täpselt selle õigused, kohustused ja finantseerimise korra. Samas tuleb igakülgset tagada riigipoolsete avalike ülesannete täitmine ulukiasurkondade jälgimisel ning ohjamisel. Jahipiirkondade moodustamisel ning kasutusse andmisel eelistatakse eraõiguslikel alustel toimivaid jahindusorganisatsioone, mis tagavad jahipidamisvõimalused võimalikult paljudele Eesti Vabariigi kodanikele. Riik toetab kõiki Eesti jahimehi ühendava hea renomee ja läbipaistva juhtimisega partnerorganisatsiooni kujunemist. Et kindlustada sujuv üleminek kirjeldatud tingimustele, korraldatakse ümber ka praeguste riigile jäetud jahimaade kasutamine..

Jahinduses kavandatu kooskõlla viimiseks teistes valdkondades toimuvaga on arengukava koostamisel lähtunud mitmetest riigisisestest ja rahvusvahelistest strateegiast ja lepetest. Jahinduse arengukava on Eesti metsanduse arengukava (aastani 2010) metsakasutuse mitmekesistamise peatüki edasiarendus jahinduse küsimustes. Lisaks nimetatud dokumendile on jahinduse arengukava kohane tegevus kooskõlas Eesti looduskaitse arengukavaga aastani 2035 (eelnõu), Eesti keskkonnastrateegiaga aastani 2030 ning Eesti suurkiskjate ohjamise ja kaitsekorralduskavaga aastateks 2002–2011.

Eesti on ühinenud ohustatud liikide isenditega rahvusvahelise kauplemise Washingtoni konventsiooniga (CITES), taimestiku ja loomastiku ning nende elupaikade kaitse Berni konventsiooniga ja bioloogilise mitmekesisuse Rio de Janeiro konventsiooniga. Euroopa Nõukogu direktiividest 79/409/EMÜ ja 92/43/EMÜ (nn linnu- ja loodusdirektiivist) tulenevad muudatused jahilukite nimistus ning teatud liikide isendite (nt suurkiskjate) kasutamise olulised või vähemolulised kitsendused.

Arengukavas käsitletud tegevuse juures on nimetatud ka toimingute kavandatud maksumus. Tegevuse koondmaksumuseks aastateks 2008–2013 on planeeritud **53 030 000** krooni, sellest **11 000 000** krooni kaetakse riigieelarvest ja **42 030 000** krooni SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse (edaspidi KIK) eelarvest¹. Arengukava kogumaksumuse planeerimisel on arvestatud võimalike muudatustega juhul, kui lisaks arengukavale algatatakse rahvusvahelisi koostööprojekte või kasutatakse Euroopa Liidu vahendeid.

Peavastutaja planeeritud tegevuse eest on Keskkonnaministeerium ning vajadusel kaasatakse tegevuste läbiviimiseks teisi asjaomaseid ministeeriume. Arengukava täiendamist, elluviimist, arengukava kohase tegevuse hindamist ja aruandlust koordineerib Keskkonnaministeerium keskkonnaministri kokku kutsutud jahindusnõukogu kaudu. Jahindusnõukogu eestvedamisel esitatakse kord kolme aasta jooksul keskkonnaministrile arengukava elluviimise aruanne ning perioodi lõpuaastal kokkuvõttev hinnangut sisaldav aruanne. Arengukava eesmärkide saavutamise taseme indikaatorid koos baas- ja sihttaseme näitajatega töötatakse välja 2009. aasta jooksul. Eesmärkide saavutamist mõõdetakse ka arengukavas

¹Riigieelarvesse jahipiirkonna kasutusõiguse tasuna laekunud vahendid suunatakse läbi KIKi jahindustegevuse sihipäraseks rahastamiseks.

nimetatud tegevuse tulemuslikkuse kaudu. Aruandlus ning rahastamine toimub Keskkonnaministeeriumi organisatsioonipõhise arengukava ja aastateks 2007–2013 kinnitatud Keskkonnategevuskava alusel.

Arengukava koostajad avaldavad tänu kõigile, kes eri etappidel töös osalesid ning töö raames toimunud mõttevahetustesse oma panuse andsid.

1. Jahiõigus ja jahimaa suurus

Olemasoleva olukorra kirjeldus

1940. aastast kuni Eesti taasiseseisvumiseni oli maa riigi omandis ning jahinduse korraldamiseks moodustati metsamajandite, metskondade, kolhooside ja sovhooside piire järgivad jahipiirkonnad, kus jahipidamisõigus oli kohalikel jahimeestel. Endiste metsamajandite maadele, kus asusid suuremad metsamassiivid, moodustati riigijahimajandid. Suured jahipiirkonnad on püsinud pea muutumatuna ligi pool sajandit. Jahiseaduses on suuruluki jahiks vajaliku minimaalse jahipiirkonna suuruseks sätestatud 5000 hektarit. Suuremate muutusteta püsinud jahipiirkonnad ja jahindustegevuses väljakujunenud organisatsiooniline struktuur on tõenäoliselt olnud eelduseks ulukiasurkondade hea seisundi ja liikide mitmekesisuse säilitamisele. Jahiõiguse määratlemisel on otsitud tasakaalu maaomaniku õiguse vahel oma maad vabalt kasutada ja üldsuse huvi vahel hoida looduskeskkonda. Seetõttu on jahiseaduses sätestatud mitmed maaomanike õiguste piirangud eesmärgiga säilitada jahilulukivaru.

Maareform on lõppjärgus. Põhimõttelistes küsimustes ja regulatsioonides on vastuvõetud õigusaktidega tagatud formaaljuriidiline selgus. Maaomanikul on võimalik jahipidamine keelata või lepinguliste suhete alusel seada jahipidamisele täiendavaid tingimusi. Paraku on maaomand valdavalt tähistamata ja sageli elavad maaomanikud maaomandist kaugel, mistõttu jahimaakasutajate soovi lepingut sõlmida võivad takistada raskused maaomanikega kontakteerumisel ning lisaks ka maaomandite väikestest mõõtmetest tulenev maaomanike suur arv. Lepingute sõlmimist võib pärssida ka maaomanike ebapiisav teadlikkus jahindustegevuse vajalikkusest ning vähestest õigusalastest teadmistest tingitud hirm ja soovimatus lepingule alla kirjutada.

Jahimehest maaomanikud (ka maaomaniku vanemad, abikaasa ja lapsed) võivad oma kinnistul jahti (suurulukijaht välja arvatud) pidada juhul, kui kinnistu suurus on vähemalt 20 hektarit. Kinnistu suurus tulenev piirang võib põhjendamatult takistada maaomanikest jahimeeste jahioõiguse realiseerimist ja seda eelkõige probleemsete isendite küttimisel.

Üheksa protsenti kogu eesti jahiterritooriumist on jäetud riigi kasutusse ning neil aladel korraldab jahindustegevust Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi *RMK*). Paraku ei võimalda praegustes riigijahimajandites riigi- (st metskondade) ja eramaade killustatus riigil tegelda jahindusega üksnes riigimaadel. Riigi hallata jäetud jahipiirkondades on põlise riigimetsamaa osakaal praeguseks vaid 43%. Kuna *RMK* hallatavates jahipiirkondades tegutsevad vaid elukutselised jäägrid, puudub ligi viiel protsendil Eesti jahiterritooriumidest maaomandit omavatel jahimeestel võimalus kuuluda oma maadel jahinduslikku tegevust korraldava jahindusorganisatsiooni koosseisu ning pidada jahti suurulukitele nii, nagu see toimub eraõiguslikes jahipiirkondades. Selline jahindustegevuse piirang jätab maaomanikud ilma võimalusest jahindustegevust mõjutada, vähendab maaelu mitmekesistamise võimalusi ega soodusta maapiirkondade sotsiaalset sidusust. Ka ei ole eraõiguslikel jahindusorganisatsioonidel kohustust võtta liikmeks jahipiirkonnas kinnistuid omavaid jahimehi.

Peamised probleemid

- Kinnistu mõõtmest tulenev väikeulukijahi piirang võib põhjendamatult takistada maaomanikest jahimehi probleemisendite küttemisel.
- Kohati ei võta jahindusorganisatsioonid (sh riigijahimajandid) teadlikult oma liikmeteks jahipiirkonnas kinnistuid omavaid jahimehi.
- Jahipiirkonna kasutajate soovi lepingut sõlmida raskendab maaomandite väikestest mõõtmest tulenev maaomanike suur arv ja raskused maaomanikega kontakti saamisel.
- Maaomanike ja jahipiirkonna kasutajate õiguste ja kohustuste ebapiisav reguleeritus, lepingulised suhted tänasel kujul ei toimi.

Eesmärgid

- **SÄILITADA SUURLUKI JAHIS VAJALIKUD SUURED JAHIPIIRKONNAD.**
- **TAGADA PAREMAD VÕIMALUSED MAAOMANIKE JAHIÕIGUSE REALISEERIMISEKS.**

Tegevus eesmärkide saavutamiseks

Jahimaa suuruse määramisel lähtutakse jahilukite ökoloogiast ning jahifauna kasutamise ja kaitse efektiivsusest korraldamisest. Suuruluki küttemiseks vajalik jahipiirkonna suurus on ka edaspidi ühes ringpiiris vähemalt 5000 hektarit ja jahipiirkonna moodustab keskkonnaminister.

Säilib põhimõte, et vabas looduses elavad jahilukid on peremehetu vara ning maaomanikul on piiratud õigus oma kinnistul jahti (välja arvatud suurulukijahti) pidada. Keskkonnaministri moodustatud jahipiirkonnas on õigus jahti pidada jahipiirkonna kasutajal ning jahipiirkond antakse kasutusse haldusakti ehk jahipiirkonna kasutusõiguse loaga. Maaomanik ei saa endiselt otsustada, kes tema kinnistul jahti peab, kuid ta võib oma kinnistul jahipidamiseks tingimusi seada või jahipidamise keelata.

Analüüsitakse väikeulukijahi pidamiseks kehtestatud kinnistu suurusest tuleneva piirangu vähendamisega kaasnevat mõju ulukiasurkondadele ning vajadusel sätestatakse vastav muudatus jahiseaduses.

Õigusaktides sätestatakse jahipiirkonnas olulise suurusega kinnistut omava jahimehe õigus saada kohaliku jahindusorganisatsiooni liikmeks.

Õigusaktides sätestatakse jahipiirkonna kasutaja õigus pidada jahti maaomandil, kui maaomanik ei ole jahipidamist keelanud.

Peamised tulemused

Jahipiirkonna piirid määrab ka edaspidi keskkonnaminister ja seejuures peab jahipiirkonna minimaalne suurus olema endiselt 5000 hektarit. Jahipiirkond antakse ka edaspidi kasutusse kasutusõiguse loaga. Maaomanikel puudub endiselt õigus kaasa rääkida jahipiirkondade moodustamisel ja endale sobiva jahipiirkonna kasutaja valikul. Maaomanike õiglustunde ja maapiirkondade sotsiaalse sidususe suurendamiseks ning nendele võimaluste pakkumiseks jahindustegevuses osaleda ja kaasa rääkida on jahipiirkonnas olulise suurusega kinnistut omaval jahimehel õigus saada kohaliku jahindusorganisatsiooni liikmeks. Edaspidi võib jahipiirkonna kasutaja pidada jahti ka tähistatud maaomandil, kui maaomanik ei ole jahipidamist keelanud. Jahipidamiseks tingimuste seadmiseks peab maaomanik pöörduma jahipiirkonna kasutaja poole, mitte vastupidi.

2. Jahinduse korraldamine ja institutsioonid

Olemasoleva olukorra kirjeldus

Institutsioonid

Eesti taasiseseisvumisega kaasnesid jahinduses mitmed institutsioonilised reformid. Praegu tegeleb jahinduse riikliku suunamisega Keskkonnaministeeriumi metsaosakond. Jahindusvaldkonna arengustrateegia kavandamiseks ja asjaomaste õigusaktide korrastamiseks on Keskkonnaministeeriumi juurde moodustatud mitmesuguste huvirühmade esindajatest koosnev riiklik jahindusnõukogu. Jahinduspoliitika, valdkondlikke programmide ja tegevuskavade elluviimist ning õigusaktide järgimist (sh jahipidamist kaitsealadel) korraldavad keskkonnaministeeriumi struktuuriüksused.

Keskkonnaministeeriumi haldussalas on jahindusfunktsioonidega seotud veel RMK ning Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus (edaspidi *MMK*). RMK ülesandeks on hallata riigi kasutada antud jahipiirkondi ja arendada seal jahindustegevust. Jahiseadusega on RMK jahimajanditele pandud teiste jahipiirkondadega võrreldes riiklikud lisäülesanded, mille täitmist eraldi ei finantseerita. Nende ülesannete täitmise strateegiline vajadus on oluliselt väiksem, kui jahiseadus sätestab. Seetõttu on ka nende ülesannete täitmine puudulik. RMK on riigitulundusasutus ning sellest tulenevalt on ka jahimajandite tegelik eesmärk jahindustegevusega (sh jahipidamisega eramaadel) tulu teenimine. Peale selle, et puudub riigijahipiirkondade olemasolu riiklikult oluline strateegiline eesmärk, on RMK tänane jahindustegevus ka majanduslikult ebarentaabel. Kuna jahimajandite kahjum ja investeeringud põhivarasse kaetakse metsa majandamisest saadud kasumiga, mõjutab riik põhjendamatult maamajanduse avatud konkurentsi. Jahindustegevusega tulu teenimine on kaasa toonud intensiivse tulupõhise ressursikasutuse, mis võib rikkuda ulukiasurkondade ökoloogilist tasakaalu. Näiteks on RMK jahimajandites sokkude osakaal metskitse küttemisvalimis ligi kaks korda suurem kui teistes jahipiirkondades ning väikekiskjate kütmine pindala ühiku kohta on ligi kolm korda väiksem kui teistes jahipiirkondades.

MKK ulukiseiresakonna ja jahimaakorraldusosakonna ülesanne on varustada Keskkonnaministeeriumi vajaliku teabega ulukiasurkondade seisundist, teha ettepanekuid asurkondade kaitse ja jätkusuutliku kasutamise korraldamiseks ning koostada jahipiirkondade jahimaakorralduskavasid. Eestis on jahimaade korraldamisel pikk ajalugu. Viimastel aastatel on lisaks uluksõraliste elupaikadele hinnatud ka kopra elupaikade seisundit ning koostatud asurkonna kasutamise kavad ehk jahimaakorralduskavad. Jahimaakorralduskavas määratakse jahiulukitele elamiseks sobivate elupaikade osakaal ja kvaliteedistmed jahipiirkonnas ning sellest tulenevalt elupaikade mahutavus ehk jahiulukite minimaalne ja lubatud maksimaalne arvukus. Jahiulukite elupaigamahutavuse hindamise meetoodika on välja töötatud 1967. aastal ja täiendatud 1980ndatel aastatel. Sarnast elupaigamahutavuse hindamist on varem kasutatud Läti NSVs ja kasutatakse praegu Leedus ning Venemaal. Elupaigamahutavuse määramine ehk jahiulukite ressursivaliku modelleerimine eeldab põhjalikke teadmisi jahiulukite ökoloogia alal, ülevaadet elupaikades toimuvatest muutustest (metsaraiest, põllukultuuride vaheldumisest) ning nõuab ilmastiku ja muude tegurite mõju arvestamist. Seega on jahiulukite elupaigamahutavuse hindamine väga keeruline ja piisava täpsuse

saavutamine küsitav. Selliste mudelite praktikas kasutamine eeldab omakorda jahilukite arvukuse küllalt täpset määramist.

Ulukiseireosakond on tänaseks töötanud kolm aastat (2005–2008). Osakond asutati eesmärgiga koondada koostöös ülikoolide ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas olevate teiste riigiasutustega jahindusalast informatsiooni ning korraldada ja teostada jahilukite seiret ja rakendusuringuid. Probleemideks ulukiseireosakonnale pandud ülesannete täitmisel on materiaalse baasi ja kompetentsete töötajate vähesus (noore jahindusbioloogide koolkonna puudumine) ning teadusuuringute teostamiseks vajaliku uurimisterritooriumi ja labori puudumine. Kohati on ebapiisav jahipiirkonna kasutajate kogutud ja ulukiseireosakonna läbitöötatud uurimismaterjali tulemuste kohta jahimeestele antav tagasiside. Ka on probleemiks ühtsete riiklikult kinnitatud seire, rakendusuringute ja jahimeeste koolituse programmide puudumine.

Valitsusvälistest organisatsioonidest koondab 60% Eesti jahimehi 1967. aastal asutatud Eesti Jahimeeste Selts (edaspidi *EJS*), kes esindab jahimehi muuhulgas õigusaktide väljatöötamisel ja rahvusvahelistes jahindusorganisatsioonides ning tegeleb jahikultuurialase tegevusega. Kolmanda sektori kaasamine jahindusliku tegevuse korraldamisse on selgelt vähene, mis omakorda piirab kompetentse ja läbipaistva juhtimisega üleriigilise jahimeeste katusorganisatsiooni arengut.

Jahipidamise korraldamine ja jahikultuur

Jahipidamise korraldamise tingimused on sätestatud jahiseaduses ja sellest tulenevates rakendusaktides, millest kõige olulisem on jahieeskiri. Jahiseadusest tulenevate rakendusaktide muutmist vastavalt vajadustele on seadusandja korraldanud operatiivselt, kuid otsuste langetamine vajab tulevikus osaliste laiemat kaasamist, nt jahindusnõukogu kaudu. Seadusandja kehtestatud jahipidamise alus on vajalik, kuid see peab olema põhjalikumalt läbimõeldud ja põhjendatud. Näiteks praegu ei saa ühes jahipiirkonnas väikeuluki küttemisluba omav jahimees osaleda teises jahipiirkonnas väikeulukitele korraldatavas ühisjahis, ilma et talle oleks välja kirjutatud selles jahipiirkonnas väikeuluki luba. Arvestades jahipidamise õigusnormide vähest rikkumist ja üldist elatusaseme tõusu riigis (millel on seos illegaalse küttemise vähenemisega), tuleks üle vaadata range kontrolli eesmärgil kehtestatud sätted.

Kultuurse jahindustegevuse tunnuseks on head jahindustavad, jahitrofeede väärtustamine ning jahikoorte õpetamine ja kasutamine jahipidamisel. *EJS* on eestvedajaks jahitrofeede väärtustamisel, hindamisel ja eksponeerimisel. *EJS* annab välja ajakirja Eesti Jahimees ning kirjastab mitmesuguseid jahikultuuriga seotud trükiseid. Jahilaskespordi propageerimise ja edendamise tegeleb lisaks *EJS*ile ka Eesti Jahispordi Liit.

Jahipidamist mõjutavad suundumused

Koos intensiivse valglinnastumisega sageduvad probleemid, mis on seotud sellega, et metsloomad elavad tiheda inimasustusega piirkondades või satuvad sinna juhuslikult. Praegusel ajal tegeleb tiheasustusaladele sattuvate loomadega Päästeamet, kuid tulevikus võib tekkida vajadus ka jahimeeste kaasamiseks. Samas ei ole Päästeametile ega jahimeestel selleks sobivat ettevalmistust ega vahendeid. Seoses Riikliku Looduskaitsekeskuse asutamisega on tekkinud võimalus ja vajadus üle vaadata ja selgemalt kokku leppida jahipidamise põhimõtted ja tööjaotus kaitsealadel, mis praegu ei ole liidetud jahipiirkondadega.

Peamised probleemid

- Huvigruppide vähene kaasatus jahinduspoliitiliste otsuste langetamisse (sh õigusloomesse).
- Jahindusvaldkonna informatsiooni kogumiseks asutatud MMK ulukiseireosakonna puudulik materiaalne baas ja kompetentsete töötajate vähesus.
- Jahipidamisega seotud õigusaktidega seatud ebaotstarbekad nõuded või piirangud.
- Riigijahipiirkondade ülesanded ja nende täitmise tulemuslikkus.
- Jahinduse korraldamine on liiga riigikeskne – kolmanda sektori kaasamine on ebapiisav.
- Jahimeeste koolitus ei ole piisavalt korra- ja sihipärane.
- Kogutud ja läbitöötatud uurimismaterjali kohta jahimeestele antav tagasiside on ebapiisav.
- Jahiulukite elupaigamahutavuse määramine on tänapäeva teadmiste tuginedes keeruline ja praktikas raskesti kasutatav.

Eesmärgid

- **TAGADA JAHINDUSEGA TEGELEVATE INSTITUTSIOONIDE TÖÖ SIHIPÄRASUS JA TULEMUSLIKKUS.**
- **SUURENDADA KOLMANDA SEKTORI PANUST JAHINDUSE KORRALDAMISSE.**
- **TAGADA ULUKIASURKONDADE SEISUNDIT ARVESTAVAD PAINDLIKUD JA EFEKTIIVSED JAHINDUSE REGULATSIOONID.**
- **SÄILITADA JA KUJUNDADA EESTILE OMANE JAHIKULTUUR.**

Tegevus eesmärkide saavutamiseks

Jahindusvaldkonna institutsioonid ja koostöö

Jahinduse strateegiliste otsuste ja õigusaktide väljatöötamisel või muutmisel on nõuandvaks organiks keskkonnaministri kokkukutsutud jahindusnõukogu.

Ülesanded, mis ei vaja riiklikul tasemel korraldamist, delegeeritakse ühele jahimeeste katusorganisatsioonidest, määrates täpselt selle õigused, kohustused ja finantseerimise korra. Riik toetab kõiki Eesti jahimehi ühendava hea renomee ja läbipaistva juhtimisega partnerorganisatsiooni kujunemist.

Analüüsitakse Keskkonnaministeeriumi ja valitsemisala asutuste jahindusspetsialistide tööülesandeid ja tehakse ettepanekud töö efektiivsemaks korraldamiseks.

Jahindust käsitlevate otsuste langetamiseks vajaliku informatsiooni ettevalmistamiseks arendatakse Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas MMK ulukiseireosakonna võimekust.

Edendatakse ulukiseireosakonna koostööd ülikoolidega, kogutava teadusliku materjali baasil antakse üliõpilastele ja teaduskraadi taotlejatele võimalus tegelda jahindusbioloogiaalase uurimistööga ja sellega aidatakse kaasa uue jahindusbioloogide põlvkonna kujunemisele.

Riigi hallatavad jahipiirkonnad reorganiseeritakse (praegused RMK jahimajandid) andes need üldises korras eraõiguslike jahindusorganisatsioonide kasutusse. Riigi haldusesse jäetakse üks jahipiirkond, mille peaesmärgiks seatakse loomaökoloogiliste (sh jahinduslike) uuringute teostamise võimaldamine. Reorganiseerimise esimeses etapis viiakse läbi jahimaade korraldus RMK hallatavates jahipiirkondades. Teises etapis antakse valdavalt eramaadel asuvad RMK jahipiirkonnad ning kolmandas etapis valdavalt riigi maadel asuvad RMK jahipiirkonnad eraõiguslike jahindusorganisatsioonide kasutusse. Kuni riigi jahipiirkondade reorganiseerimise lõpuni tegeleb riigi maadel asuvate jahipiirkondade haldamisega RMK, säilitades selleks minimaalsete kuludega töötava struktuuri ja tagades vajalikud eeldused teiste riigiinstitutsioonide (MMK, teadusasutused, jt) ülesannete täitmiseks.

Jahipidamise korraldamine

Töötatakse välja ettepanekud jahipidamist käsitlevate regulatsioonide muutmiseks, lähtudes muuhulgas järgmistest vajadustest:

- a) taotleda ilvese Eesti asurkonna kasutamist vastavalt Euroopa Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ viienda lisa erisustele ka pärast 2009. aastat;
- b) ajakohastada ja muuta otstarbekamaks jahiaegade, jahipidamisviiside ja -vahendite regulatsioone ning jahipidamiseks nõutavat dokumentatsiooni, arvestades ulukiasurkondade arvukuse dünaamikat ja jahipidamistavade muutumist.

Analüüsitakse kehtivas jahimaakorraldamise juhendis kehtestatud jahiulukite elupaigamahutavuse määramise kriteeriumeid ning vastavalt tänapäeva teadmistele jahiulukite ökoloogiast tehakse ettepanekud jahimaakorraldamise juhendi muutmiseks.

Jahimaakorralduskavas määratakse kohustuslikus korras jahiulukite minimaalne arvukus, ehk piirmäär, mida maakonna keskkonnateenistus arvestab jahipidamise peatamisel. Jahiulukite maksimaalset arvukust jahimaakorralduskavas enam ei määrata.

Jahiulukite (v.a suurkiskjate) iga-aastased küttismahud määrab edaspidi jahipiirkonna kasutaja, esitades enne uue jahihooaja algust maakonna keskkonnateenistusele jahiulukite loendusandmed ja küttimissoovi. Põdra ja hirve küttimise soo- ja vanusestruktuur kooskõlastatakse keskkonnateenistusega. Lähtutakse põhimõttest, et kuna jahipiirkonna kasutaja vastutab edaspidi uluksõraliste ja kopra tekitatud ülemääraste kahjustuste eest, peab jahipiirkonna kasutajal olema õigus operatiivselt reageerida ja küttimismahtu planeerida. Kui ulukiseire tulemused näitavad arvukuse langust alla lubatud määra, on keskkonnateenistusel õigus jahipidamine liikide kaupa keelata või peatada jahipiirkonna kasutusõiguse luba. Sellisel juhul ei teki ka jahimeestel maaomanikule kahju kompenseerimise kohustust, kuna tegemist on avaliku huviga, et säiliks asurkonna soodne seis. Suurkiskjate küttimislimiidid kehtestab ka edaspidi riik (Keskkonnaministeerium), kuna tegemist on suurt eluterritooriumi vajava liigirühmaga ning kiskjate ohjamine on ka rahvusvaheliselt reguleeritud.

Jahipidamise korraldamiseks suurematel looduskaitsealadel ja rahvusparkides jagatakse koostöös Riikliku Looduskaitsekeskusega kaitsealade territooriumid külgnevate jahipiirkondade vahel või moodustatakse uus jahipiirkond, sealjuures otsitakse sobiv lahendus jahi korraldamiseks väikesaartel asuvatel kaitsealadel. Väikesaari, sh suurulukite küttimiseks vajaliku territooriumi erisuse kehtestamist, käsitletakse edaspidi üldisest jahikorraldusest eraldi. Jahipidamise tingimused määratakse kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskavaga, nende koostamisse kaasatakse jahindusspetsialistid. Jahimaakorralduskava tehakse jahipiirkonna põhiselt ja kohaldatakse vastavalt kaitseala territooriumi jagunemisele jahipiirkonnas.

Jahikultuuri edendamine ja jahimeeste koolitus

Toetatakse Eestile omase jahikultuuri säilitamise ja arendamise tegevuskava koostamist, võttes muuhulgas arvesse jahitrofeealase tegevuse tõhustamist, jahikoerte aretamist ja propageerimist ning jahimeeste laskeosavuse parandamist.

Toetatakse erinevate huvigruppide osalusel arutelude algatamist jahinduse hea tava sõnastamiseks. Arutelude tulemuste põhjal sõnastab kokkukutsutud töörühm Eesti jahinduse hea tava.

Koostatakse jahimeeste koolitusprogramm, mis käsitleb peale jahiseaduse ka ökoloogia ja säästliku ressursikasutuse põhimõtteid.

Jahimeeste harimisele suunatud ajakirja jätkuv rahastamine ja igale jahimehele kojutoimetamine.

Peamised tulemused

Keskkonnaministeeriumi valitsemisala institutsioonide tegevus on sihipärane ja tööjõuga komplekteeritus optimaalne. Jahinduse korraldamise ülesandeid täidab senisest enam kolmas sektor. MMK ulukiseireosakonna suur potentsiaal ja koostöö teiste riiklike institutsioonide ja valitsusväliste organisatsioonidega tagab hea ülevaate ulukiasurkondade seisundist ja võimaldab langetada kvaliteetsel informatsioonil põhinevaid otsuseid. Jahimeestelt jahistatistilise materjali nõudmine on põhjendatud ja kogumine sihipärane. Jahipidamise korraldamiseks vajalike regulatsioonide nagu jahipidamisaegade, lubatud jahipidamisviiside ja vahendite kehtestamisel arvestatakse jahiulukite bioloogiat ning arvukuse dünaamika ja jahimeeste väärtushinnangute muutusi. Kõigile jahinduspoliitilistele otsustele annab hinnangu keskkonnaministri kokkukutsutud jahindusnõukogu. Riigi halduses on üks jahipiirkond, mille peaesmärgiks on loomaökoloogiliste (sh jahinduslike) uuringute teostamise võimaldamine. Uluksõraliste (v.a suurkiskjate) küttimismahud planeerib jahipiirkonna kasutaja ning riigil on seejuures soovitatav mitte kehtestav roll. Samas on riigil õigus vajaduse korral jahipidamine peatada. Kaitsealadel toimuv jahindustegevus on sihipärane. Jahimeeste koolitamise ja atesteerimise vajadus on põhjendatud ning selleks vajalik infrastruktuur on olemas.

3. Ulukiasurkondade seire, teadusuuringud ja kaitse

Olemasoleva olukorra kirjeldus

Eesti jahilulukifauna on küllaltki liigirikas. Looduslike elupaikade mitmekesisus on meie ulukiasurkondade elujõulisuse säilimise üheks eelduseks. Tänu kaitselade küllalt laiaulatuslikule võrgustikule on taastootmiseks vajalikud turbealad enamikul ulukitest, suure territooriuminõudlusega liigid (näiteks suurkiskjad) välja arvatud. 1990ndate aastate keskpaigast intensiivistunud metsaraie on tekitanud sobivad elupaigad oksatoitu tarvitavatele uluksõralistele, mistõttu suurkiskjate jaoks oluliste saakliikide asurkonnad on elujõulised ja kõrge sigimispotentsiaaliga. Erinevalt Kesk-Euroopast toimib meie ulukifaunas (lisaks jahinduslikule regulatsioonile) kiskja-saaklooma omavahelistest suhetest tulenev loomulik arvukuse regulatsioon.

Jahiulukite loendus- ja küttemisstatistika 2001–2006

JAHILUK	2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	L*	K**	L	K	L	K	L	K	L	K	L	K
Pöder	10000	2747	10500	3438	11700	3848	11700	4075	12000	4582	12000	4931
Punahirv	1300	149	1300	148	1300	139	1600	123	1700	129	1800	140
Metssiga	12000	4937	13000	5660	16000	7003	17000	8122	17500	11692	19400	12225
Metskits	33000	3977	35000	5009	41000	5460	49000	7669	55000	10221	61000	13833
Karu	550	27	600	24	540	29	500	12	515	23	525	20
Hunt	190	46	170	30	70	17	90	37	90	18	110	41
Ilves	900	175	900	81	640	81	730	85	700	86	715	92
Kobras	14000	3164	16000	3689	15500	2957	17000	4384	17500	5452	17400	7368

*L – loendusandmed; **K – küttemisandmed.

Väikekiskjate (sh võõrliikide nagu kährliku ja mingi) liialt kõrge arvukus on üheks võimalikuks põhjuseks, miks kunagiste populaarsete jahilindude metsise ja tedre arvukus on madalseisus ning vähenenud on ka teiste kanaliste, partlaste ja jäneste arvukus. Ühe populaarseima jahiluki – metssea kohati taotluslikult kõrge asustustihedus võib mõnes piirkonnas negatiivselt mõjuda maas pesitsevatele lindudele ja väikeimetajatele. Lisaks majanduslikule kahjule on osal veekogudest täheldatav kobraste negatiivne mõju kalade rändele ja põhjaloomastikule. Võõrliikide negatiivse mõju vähendamiseks on tegeletud ebapiisavalt, samuti puudub võõrliikide ohjeldamiseks selge kokkulepe ja tegevuskava.

Seire ja teadusuuringud

Oluliste muutusteta püsinud suured jahipiirkonnad ning stabiilne tööjaotus jahindusorganisatsioonide ja riigi institutsioonide vahel on taganud pikaajalise jahindusstatistika olemasolu. Lisaks loendus- ja küttemisandmetele on kõige põhjalikum ja pikem andmerida asurkonna soo ja vanuse struktuuri ning sigimisenäitajate osas olemas põdra kohta. Praeguse aastakümne alguses alustati sama materjali kogumist ka punahirvede ja suurkiskjate kohta. Teiste jahilulukite (metskitse, metssea ja väikeulukite) kohta kogutakse ja analüüsitakse jahimeeste kogutud materjali väiksemas mahus. Teatud liigirühma või üksikute liikide osas on jahindusstatistika andmete kogumine põhjendamata. Ei ole teada, kuidas kasutatakse jahimeestelt kogutud andmeid ulukiasurkondade kasutamise planeerimisel või tegeletakse lihtsalt statistika kogumisega.

Ulukiasurkondade jätkusuutliku kasutamise eelduseks on seire ja asurkondade seisundist põhjalike teadmiste olemasolu. Tänapäevaks on Eestis tehtud vaid üksikud uuringud ulukite territoriaalsuse ja elupaigaeelistuste selgitamiseks. Kõige suurem puudus vajalikest andmetest on suurkiskjate kasutamise ja kaitse planeerimisel, puudulikud on teadmised nii väike- kui suurkiskjate mõjust saakliikide populatsioonidele. Kiskjate mõju tuleb arvestada ka uluksõraliste kasutamise planeerimisel, st kui palju, mis soost ja kui vanu isendeid eelistavad kiskjad toiduks murda. Kindlasti vajab uurimist metssea võimalik negatiivne mõju lindudele ja väikeimetajatele. Uluksõraliste territoriaalsuse, suvise ja talvise elupaigakasutuse ning toitumiskäitumise tundmine võimaldab paremini suunata nende kasutamist ja vältida ulukite tekitatud olulisi kahjustusi.

Keskkonnaministeeriumi haldusalas tegeleb jahiulukite seire ning rakendusuuringute teostamise ja eestvedamisega MMK ulukiseireosakond, kes teeb koostööd teiste riigiasutuste, ülikoolide ja vabaühendustega. Valdkonna rahastamine toimub peamiselt KIKi metsanduse programmi jahinduse alamprogrammi kaudu, mitmeid olulisi projekte on rahastatud ka välisabist. Osa seiretöid on rahastatud ka riikliku keskkonnaseireprogrammi finantsvahenditest. Seire ja rakendusuuringud on liialt projektipõhised ja killustatud – puudub selge pikaajaline visioon, milliseid andmeid konkreetsete liikide osas vajatakse. Probleemiks on ka jahindusbioloogide vähesus ja ebapiisav rakendamine uurimistegevuses. Tulemuseks on see, et täna tegeletakse ainult teatud liikidega ning uuringute maht ja kvaliteet on eri liikide kaupa erinev.

Suundumused

Tänapäevaste elupaikade olukorda võivad mõjutada sellised tulevikusuundumused nagu ehitustegevuse intensiivistumine (valglinnastumine) või kiirteede ehitamine, kuna see suurendab elupaikade fragmenteeritust. Looduskasutuse intensiivistumisega kasvab keskkonna üldine reostuskoormus ja sellega seoses sagenevad keskkonna toksikoloogilised probleemid, mis hakkavad negatiivselt mõjutama ulukipopulatsioonide seisundit ja kvaliteeti.

Peamised probleemid

- Väikekiskjate (sh võõrliikide kähriku ja mingi) ja metssigade kõrge arvukusega kaasnev võimalik negatiivne mõju saakliikide populatsioonidele.
- Kobraste tekitatud majanduslik kahju ning osal veekogudest täheldatav kobraste negatiivne mõju kalade rändele ja põhjaloomastikule.
- Jahindusalaste otsuste langetamiseks vajaliku informatsiooni puudulikkus jahiulukite territoriaalsuse, elupaigaeelistuste, toitumise ja omavaheliste suhete osas.
- Seire ja rakendusuuringute planeerimise vähene süsteemsus ja läbimõeldus.
- Jahindusbioloogide vähesus ja ebapiisav rakendamine uurimistegevuses. Tegeletakse ainult teatud liikidega ning uuringute maht ja kvaliteet on liigiti erinev.
- Jahindusstatistika vähene usaldusväärsus.

Eesmärgid

- **SÄILITADA ULUKITE LIIKIDE MITMEKESISUS JA ELUJÕULISED POPULATSIOONID NING TAGADA ÖKOLOOGILISELT PÕHJENDATUD LIIKIDEVAHELINE TASAKAAL.**
- **TAGADA ULUKIASURKONDADE SEISUNDI KOHTA SAADAVA INFO USALDUSVÄÄRSUS JA KÄTTESAADAVUS.**

Tegevus eesmärkide saavutamiseks

Keskkonnaministeerium koostöös Riikliku Looduskaitsekeskuse (edaspidi LKK) ja MMK ning teiste ekspertidega koostab vajalike teadusuuringute kava, sh määrab prioriteedid ja vajalikud ressursid.

Vastavalt teadusuuringute kavale korraldatakse rakenduslikud teadusuuringud, et selgitada, kuidas mõjutavad asurkondade seisundit ulukite (sh võõrliikide) toitumise, territoriaalsuse, sigivuse, rännete, omavahelised seosed, elupaikadele avaldatav surve ja jahipidamine. Hinnatakse võõrliikide (kähriku, mingi, ondatra jt) levikut, arvukust ja mõju ökosüsteemile ning teistele liikidele. Rakendusuuringute tulemused on aluseks kohalike probleemsete liikide (nt väikekiskjate) ja võõrliikide ohjeldamisprogrammi koostamisel ning kaitse- või jahimaakorralduskavaga soovitude ja nõuete määramisel.

Koostöös teiste osalistega töötab Keskkonnaministeerium välja tervikliku ulukiseireprogrammi ja meetodid. Jahimeeste kogutavate seireandmete kvaliteedi parandamiseks koostatakse seiremetoodika ühe osana jahipiirkonna kasutajatele nn jahipäevikud, kuhu muuhulgas on võimalik märkida andmeid jahi käigus nähtud loomade arvu jms kohta. Ulukiseire andmete täpsustamiseks kasutatakse vajaduse korral alternatiivseid loendusviise või loendajaid. Eri liiki ulukite loendusmeetodite tõhususe ja täpsuse võrdlemiseks teostatakse katseprojekte. Ulukiseiret finantseeritakse riiklikust keskkonnaseireprogrammist.

Koostatakse või uuendatakse suurkiskjate ja kopra kasutamise ja kaitsekorralduskavad.

Peamised tulemused

Jahiulukite teadmispõhise ohjamise korraldamiseks on käivitatud eri liigirühmade lõikes vajalikud teadusuuringud eelnevalt koostatud tegevuskava alusel. Koostatud ja käivitatud on eriinstitutsioonide ja muude osaliste koostöös kompleksne ulukiseireprogramm, mis tagab piisava ülevaate ulukiasurkondades toimuvatest muutustest. Võõrliikide võimalikku negatiivset mõju Eesti looduses esinevatele liikidele on hinnatud ja selle põhjal on kavandatud asjakohased meetmed. Kogu Euroopas looduskaitse seisukohalt suuremat tähtsust omavate liikide nagu suurkiskjate ja kopra jaht toimub kasutamise ja kaitsekorralduskavade alusel.

4. Jahiulukite tekitatud kahjustused

Olemasoleva olukorra kirjeldus

Praegune maakasutus on tekitanud sobivad elupaigad ja toitumistingimused põllu- ja metsakahjustusi põhjustavatele jahiulukitele. Ulukitele sobivate elupaikade olemasolu, talvetingimuste negatiivse mõju vähendamiseks rakendatav ulukihoole ning väljaspool suuremaid metsaalasid inimpeglilike looduslike vaenlaste (suurkiskjate) vähenemise mõju võimaldab mitmete liikide arvukuse kiiret kasvu ja suurendab seetõttu nende tekitatud kahjustuste ulatust. Tõenäoliselt ei ole uluksõraliste arvukus olnud meie aladel kunagi nii suur kui viimase 50 aasta kestel. Kõige suurem vastuolo seisnebki selles, et jahiuluk on kehtiva seaduse järgi peremehetu vara, kuid jahiuluki elupaik ei ole seda mitte ja kuulub kellelegi, kes sellel pinnal oma majandustegevust korraldab. Maaomaniku soov kaitsta oma vara ja vältida ulatuslike ulukite tekitatud kahjustusi metsa- ja põllukultuurides on mõistetav. Selleks on mitmeid võimalusi, muuhulgas teatud ulukiliikide asustustiheduse vähendamine.

Eestis ei saa maaomanikud suurulukite kütamiseks vajalikku jahipiirkonda moodustada ja seetõttu püüab riik pakkuda maaomanikule jahiulukipopulatsiooni reguleerimise teenust. Kehtiva jahiseaduse järgi on jahipiirkonna kasutaja kohustatud kompenseerima maaomanikule jahiulukite tekitatud kahjustused, kuid selle eelduseks olevad tingimused muudavad jahiseaduse sätte üksnes deklaratiivseks. Kehtiva regulatsiooniga on tekitatud olukord, kus jahiulukite põhjustatud kahju hüvitamise kohustus ei tulene reaalsest kahjust, vaid on seotud jahimaakorralduskavades kehtestatud jahiulukite maksimaalse arvukuse ületamisega. Jahiulukite arvukuse hinnangu annavad aga jahimehed ise ja nad võivad teadlikult näidata ulukite arvukust tegelikust madalamana. Sellise skeemi järgi võidakse teadlikult moonutada jahindusstatistikat ja see võib olla ka põhjuseks, miks teadlased arvavad, et praegu on metskitse tegelik arvukus jahimeeste hinnangust kuni kolm korda suurem. Loendusandmete tegelikkusele vastavuse piisava täpsusega kontrollimine on paraku tömahukas ja kulukas, kui mitte öelda võimatu. Eeldatakse, et maaomaniku ja jahimaakasutaja vahelises jahimaa kasutamise lepingus määratakse muuhulgas ulukikahjustustega seonduv, kuid praktikas see ei toimi, kuna jahindusorganisatsioonidel on võimalus neile sobimatute lepingutingimuste korral maaomanikuga lepingu sõlmimisest loobuda ning üldjuhul ei vähenda see jahipiirkonna jahinduslikku potentsiaali. Seni on vähe kasutatud võimalust lepingus selgelt kokku leppida vastastikusel õigused ja kohustused, määrates maaomaniku jaoks jahindusest saadav otsene ja kaudne tulu. Peamiseks põhjuseks on siin asjaolu, et kehtiva jahiseaduse kohaselt ei ole maaomanikel üldjuhul võimalik jahimaakasutajale survet avaldada, mistõttu lepingupooled ei ole võrdses olukorras. Sõlmitud rendilepingud ei sisalda sageli selgeid kohustusi ning sisuliselt ei ole tegemist siduvate lepingutega.

Seni ei ole kehtestatud mitmete huvigruppide heaks kiidetud ulukikahjustuste hindamise meetodikat ja hüvitamise korda. Uluksõraliste (peamiselt metssea) põllukultuuridele tekitatud kahjustuste osas puudub isegi kahjustustest teatamise regulatsioon, rääkimata kahjude kompenseerimisest. Seega puudub statistiline ülevaade tekitatud põllukahjustuste ulatusest. Uluksõraliste tekitatud metsakahjustuste arvestus on samuti ebatäpne, kuna kirjalike kahjuteatiste vähest esitamist põhjendatakse asjaoluga, et puuduvad reaalsed vahendid olukorra leevendamiseks ning pelgalt statistikaandmete kogumiseks pole põhjust seda teha. Kahjustatud metsanoorendike pindala, millest metsaomanikud on teatanud, moodustab ulukitele toitumiseks sobivatest metsanoorendikest kaduvväikese osa ja paneb olemasoleva statistika vastavuse tegelikule olukorrale kahtluse alla. Kahjuteatistega saadud andmete ebausaldusväärsust kinnitab 2005. aastal Harju-, Rapla- ja Läänemaal kõigi kuni nelja aasta vanuste metsanoorendike inventeerimise tulemus: värske ulukikahjustus hõlmas koguni 50% aladest. 2007. aastal RMK korraldatud erakorraline kuni kolmeaastaste okaspuukultuuride inventuur näitas, et värskest kahjustatud oli keskmiselt 30% puudest. Näiteks Raplemaal oli kahjustatud koguni 49% puudest, seevastu Ida-Virumaal ainult 5%. Kobraste negatiivne mõju maamajandusele haarab kogu Eestis hinnanguliselt 10 000 hektari suuruse ala. Metsaomanike ja põllumeeste suurt rahulolematust ulukikahjustuste massilise esinemise tõttu kajastatakse pigem meedia vahendusel.

Suundumused

Põllumajandustegevuse suurenev maht, erametsade heaperemehelik majandamine vastavalt erametsanduse heale tavale ning maaomanike teadlikkuse kasv oma õiguste ja kohustuste osas võimendab tulevikus ulukikahjustuste probleemi veelgi. Eriti terav on ulukite tekitatud kahjustuste probleem nende metsaomanike jaoks, kes on aktiivselt asunud metsamaad taasmetsastama ja metsanoorendike hooldama.

Peamised probleemid

- Puudub uluksõraliste tekitatud põllumajanduskahjust teatamise regulatsioon, ei ole statistilist ülevaadet tekitatud kahjustuste ulatusest.
- Metsaomanikel puudub ulukikahjustustest teatamiseks motivatsioon, kuna sellel ei ole otsest mõju jahindustegevuse kaudu kahjustuste vähendamisele.
- Kehtiva jahiseaduse järgi sõltub jahimeeste kohustus jahiulukite tekitatud kahju kompenseerida jahiulukite arvukusest jahipiirkonnas, kuid arvukust hindavad jahimehed ise. Riiklikel institutsioonidel puudub praktiline võimalus jahipiirkonna kasutaja esitatud jahiulukite loendusandmeid kontrollida.
- Puudub huvigruppide kokkulepe, kui suures ulatuses on ulukikahjustused lubatud.
- Ei ole kehtestatud mitmete huvigruppide heakskiidetud ulukikahjustuste hindamise meetodikat ja hüvitamise korda.
- Maaomaniku ja jahimaa kasutaja vaheline jahimaa kasutamise leping ei reguleeri praktikas ulukikahjustustega seonduvat.

Eesmärk

- **SAAVUTADA HUVIGRUPPIDE KOKKULEPE ULUKITE PÕHJUSTATUD KAHJUSTUSTE LUBATUD ULATUSE OSAS JA KEHTESTADA HUVIGRUPPIDE ÕIGUSED, KOHUSTUSED, VASTUTUS JA KAHJUKÄSITLUSE SÜSTEEM PÕLLU- JA METSAMAJANDUSELE JAHIULUKITE TEKITATUD KAHJUSTUSTE MÕJU VÄHENDAMISEKS.**

Tegevus eesmärkide saavutamiseks

Jahipiirkonna kasutajatele avatakse küttime paremaks suunamiseks vajaliku ülevaate saamiseks jahindusalane infosüsteem (veebileht), mis võimaldab juurdepääsu jahipiirkonna digitaalsele kaardile, kuhu on kantud jahipiirkonna kõlvikud, veekogud, mida koprad võiksid asustada ja kus nende asustus on välistatud, igal aastal tehtud põllu- ja metsamajandustööd, rakendatud kaitseabinõud ning maaomanike teadete kohased ulukikahjustuste asukohad ja ulatus. Samas leiab ka muud jahindusteavet. Keskkonnaministeerium kutsub kokku töörühma, kes töötab välja uluksõraliste ja kopra tekitatud kahjustuste hindamise ja majandusliku kahju arvutamise meetodika ning hüvitamise korra. Kahjustuste hüvitamise korra kehtestamise eesmärk on maaomanike ja jahipiirkonna kasutajate motiveerimine vältima kahjustusi metsa- ja põllumajandus- ning jahindustegevuse kaudu.

Väljatöötatud uluksõraliste ja kopra tekitatud kahjustuste hindamise meetodika ja hüvitamise korra katsetusperiood on 1 aasta. Katsetusperioodile eelneb ulukikahjustuste hindamise meetodika ja hüvitamise korra tutvustamine põllumajandustootjatele, metsakasvatajatele ja jahimeestele. Katsetusperioodi lõppedes täiustatakse vajaduse korral kahjustuste hindamise meetodikat ja hüvitamise korda.

Vajaduse korral kaalutakse maaomanike jahiõiguse laiendamist, mis võimaldaks maaomanikel endil korraldada küttime suuremate kahjustuste vältimiseks või vähendamiseks.

Peamised tulemused

Kahjustuste hindamise ja hüvitamise kord on väljatöötatud ja mitmesugused huvigrupid on selle heaks kiitnud. Asutatud on jahindusalane infosüsteem, mis võimaldab jahipiirkonna kasutajatel saada küttime suunamiseks vajalikku ülevaadet jahipiirkonnas asuvatel metsa- ja põllumaadet toimuvast.

5. Jahinduse rahastamine ja jahilukivaru kasutamine

Olemaoleva olukorra kirjeldus

Eestis väljakujunenud jahindustegevus on valdavalt mitteäriiline ja riigi eesmärk on olnud toetada ennekõike jahinduse ökoloogilist ja rekreatiivset rolli. Vastavalt keskkonnatasude seadusele tuleb jahipiirkonna kasutajatel maksta riigieelarvesse jahipiirkonna kasutusõiguse tasu ning laekunud raha suunatakse KIKi kaudu jahilukivaru taastootmiseks ja kaitseks. Keskkonnaministeeriumi ettepanekul rahastatakse projektipõhiselt riigi jaoks olulisi jahindussektori valdkondi. Jahipiirkonna kasutajad on viimase kahe aasta jooksul maksnud riigieelarvesse ligi 6,7 mln krooni aastas, sealjuures keskmine maksukoormus on 1,5 krooni jahimaa hektari kohta.

Jahinduse rahastamine KIKi jahinduse alamprogrammi kaudu aastatel 2004–2007, mln krooni

Valdkond	Aasta			
	2004	2005	2006	2007
Jahimaakorraldus	1,14	0,74	0,75	0,79
Seire ja teadusuuringud	1,05	0,89	1,33	1,72
Õppebaasid ja lasketiirud	0,93	1,49	2,38	3,67
Jahimeeste koolitus ja täiendõpe	0,39	0,7	0,67	0,42
Ajakiri Eesti Jahimees	0,65	2,24	2,29	2,3
Trükised, üritused jms	0,3	0,58	0,62	0,46
Kokku	4,46	6,64	8,04	9,36

Jahinduse rahastamiseks määratud vahenditest suunatakse ligikaudu kolmandik ajakirja Eesti Jahimees väljaandmisele ja igale jahimehele kojutoimetamisele. Viimase kolme aasta jooksul on kolmekordistunud vahendite suunamine õppebaaside ja lasketiirude rajamisele. Projektitoetuste eraldamisel on eelistatud maakondade või üleriigilisi jahindusorganisatsioone, mis esindavad mitmeid jahipiirkonna kasutajaid. Suuremas mahus on rahastatud ka jahilukite seire- ja teadusuuringuid.

Kehtiv jahipiirkonna kasutusõiguse tasu on pigem madal ega suuna jahipiirkonna kasutajaid majandustegevusele, kuigi selleks on üsna hea potentsiaal. Kuna riik muus osas jahinduse ressursikasutuse maksustamisse ei sekku, võib jahipiirkonna kasutaja jätta jahilukivaru müügist saadud tulu enda käsutusse ja see suunatakse üldjuhul tagasi jahindustegevusse. Kui praeguste küttimismahtude juures kuuluks kõikide arvukamate uluksõraliste (põdra, metskitse, metssea) lihakehad turustamisele, oleks müügist saadav tulu ligikaudu 45 mln krooni. Siia lisanduksid veel tulud jahiteenuse ja jahitrofeede (sh suurkiskjate trofeede) müügist. Kaudsetest tuludest lisanduksid siia veel ulukifarmidest ning majutus- ja toitlustusteenusest saadavad tulud.

Statistikaameti andmetel (peamiselt RMK esitatud andmete põhjal) on viimase kolme aasta jooksul ligikaudu kolmandiku võrra kasvanud tulud ulukiliha müügist ja jahiturismist. Ulukiliha väärtustamisega seotud tegevus on olnud suhteliselt tagasihoidlik. Samal ajal on märgatavalt vähenenud tulu karusnahkade müügist, põhjuseks karusnahkade madal hind ja turustamisvõimaluste vähesus. Jahindustöötajate arv on Statistikaameti andmetel viimase kuue aasta jooksul (2000–2005) vähenenud ligi kolmandiku võrra (102lt 67le). Andmed jahinduse kaudselt kaasatud töötajate arvu kohta puuduvad. Jahinduse väljakujunenud infrastruktuurile (lasketiirudele, jahimajadele, jahikantslitele) lisaväärtuse andmine teenuste ja loodusturismi tootearenduse abil on seni olnud vähene. Puudulik on ülevaade kogu jahimajanduse tulukusest.

Suundumused

Jahindusvaldkonna kulude planeerimisel on oluline arvestada, et omapoolsete kohustuste täitmata jätmise (jahiulukite lubamatult kõrge arvukuse) korral tekib tulevikus jahimaakasutajatel lisaks jahimaakasutusõiguse tasule ka majanduslikke kohustusi maaomanike ees. Jahinduse tähtsus elatusvahendina väheneb koos inimeste sissetulekute kasvuga. Parimad võimalused jahindusest saadava tulu ja tööhõive suurendamiseks on seotud jahinduse integreerimisega uute loodusturismi toodete väljaarendamisse (koostöös maaomanike ja turismiettevõtetega). Tõenäoliselt kasvab ka kodumaiste jahiulukite tehistingimustes (ulukifarmides) pidamine jahinduseesmärkidel kasutamiseks. Statistikaameti andmetel on metsseafarmide arv kasvanud aastatel 2000–2005 ühelt kümnele, samas faasanifarmide arv on viimase kolme aasta jooksu vähenenud poole võrra (15lt 8le).

Peamised probleemid

- Vähenenud lisaväärtuse andmine väljakujunenud jahindusinfrastruktuurile (lasketiirudele, jahimajadele, jahikantslitele).
- Tagasihoidlik tegevus ulukiliha väärtustamiseks ning vähenenud tulu karusnahkade müügist.

Eesmärgid

- **MITMEKESISTADA JAHINDUSTEgevust JA TEKITADA VÕIMALUSI JAHISAADUSTE PAREMAKS KASUTAMISEKS.**
- **SUUNATA JAHIPIIRKONNA KASUTUSÕIGUSE EEST LAEKUNUD RAHA JAHINDUSSEKTORIS SIHIPÄRASE TEGEVUSE RAHASTAMISEKS.**

Tegevus eesmärgi saavutamiseks

Keskonnaministeerium koostöös teiste asjaomaste ministeeriumitega töötab välja jahindustegevuse mitmekesistamise kava, millega planeeritud tegevused aitavad kaasa maapiirkondade arengule ja suurendavad maapiirkondade sotsiaalset sidusust. Muuhulgas nähakse ette kohalike turismiettevõtjate kaasamine jahindustegevusele lisandväärtuse andmiseks ning tegevused ulukiressursile lisandväärtuse andmiseks (investeeringud kütitud jahiulukite esmatöötlemiskohtade rajamiseks ja ulukiliha

väärtustamisega seotud tootearenduse edendamiseks). Analüüsitakse karusnaha kasutamise potentsiaali ning tulemustest lähtuvalt kavandatakse vahendid karusnahast saadava tulu maksimeerimiseks.

Ulukiressursi kasutamisest saadava tulu jätab riik jahipiirkonna kasutaja kasutusse. See suunatakse jahinduse põhieesmärkide täimiseks, sh jahilukite liialt kõrgest arvukusest tingitud põllu- ja metsamajandusele tekitatud kahju kompenseerimiseks. Jahipiirkonna kasutusõiguse tasuna laekunud vahenditest rahastatakse olulisi jahindussektori valdkondi prioriteetsuse järjekorras järgmiselt:

- a) seire ja teadusuuringud;
- b) jahimeeste koolitus (sh jahindusajakirja väljaandmise toetamine);
- c) arendusprojektid ja abiprogrammid probleemvaldkondades;
- d) jahinduse maine kujundamine;
- e) jahindusrajatiste (sh õppebaaside ja lasketiirude) ehitamine.

Peamised tulemused

Jahindustegevuse osatähtsus maaturismi osana on suurenenud. Paranenud on jahisaadustele (ulukilihale ja karusnahale) lisandväärtuse andmise võimalused ja jahisaaduste turustamise potentsiaal. Ulukiressursi kasutamisest saadav tulu jääb endiselt jahipiirkonna kasutaja kasutusse. Jahipiirkonna kasutusõiguse tasuna laekunud vahendid suunatakse eelkõige jahilukivaru teadmistepõhise kasutamise ja kaitse korraldamiseks.

6. Jahinduse maine ja avalikkuse teavitamine

Olemasoleva olukorra kirjeldus

Jahinduse jätkusuutlikkuse huvides on vajalik teadlikult tegelda nii jahikultuuri edendamise kui jahinduse maine kujundamisega. Meedias leiab kajastamist pigem jahindusalaste õigusaktide või eetikanormide rikkumine, jahindustegevuse positiivne roll ei ole meedia jaoks nii atraktiivne. Kui jahimehed ise ei tegele aktiivselt ja läbimõeldult avalikkuse teavitamise ja mainekujundamisega, sõltubki avalik arvamus meedias negatiivselt kajastatud jahimeeste üksikuist eksimustest, probleemidest ja konfliktidest. Jahinduse maine kujundamisel on kõige tähtsam sihtgrupp maaomanikud, teisteks olulisteks sihtgruppideks on roheline mõtteviisiga inimesed, Eesti laiem avalikkus ning Euroopa Liit.

Jahimeeste ja maaomanike suhteid mõjutab tugevalt ajalooline taust. Ühelt poolt ei ole Eestis aja jooksul väljakujunenud jahikultuur ja -tavad piisavalt kiiresti kohanenud eraomandi ja omanike huvide arvestamisega, mis toob kaasa maaomanike vähese kaasamise või nende õiguste ignoreerimise. Teisalt on maaomanike teadlikkus ja suhtumine oma maaomandisse alles kujunemas. Paljud maaomanikud ei ole teadlikud oma õigustest ja kohustustest või lihtsalt ei tunne huvi oma maade vastu. Koostööd raskendab sageli väikemaaomanike suur arv, maaomandi piiride puudulik tähistus ja omanike sagedane vahetumine. Probleeme maaomanike ja jahimeeste vahel võimendab ebapiisav suhtlemine. Vähene dialoog tekitab infopuuduse ja kujundab negatiivseid eelarvamusi. Maaomanike jahindustegevusse kaasamine ja nendepoolne sel alal kaasa rääkimine on vähene. Samas on jahimeeste arv käesoleva sajandi algusest tänaseni tõusnud 13 500lt 15 000ni. Jahimeeste suhtarv elanikkonnas (1%) on meil Euroopa keskmisel tasemel, kuid me jääme mitmekordselt maha põhjamaadest: näiteks Soomes on see näitaja 5,8%. Praegu tuleb meie jahindussektor vaevu toime suurulukite arvukuse reguleerimisega ja väikeulukite küttimine on jäänud hoopis tahaplaanile.

Suundumused

Suhetes maaomanikega tuleb arvesse võtta mitmeid olulisi suundumusi. Üha enam suureneb maaomanike teadlikkus oma õigustest (sh õigusest jahti keelata) ning nende soov tulu teenida. Sellega koos paraneb maaomanike organiseeritus ja mõjusam oma huvide kaitsmine. Lähiaastatel jätkub maaomandi killustumine valglinnades ja suvituspiirkondades ning maaomandi suurenemine maapiirkondades. Maaomanike positiivse suhtumise ja toetuse saavutamise peamiseks võimalusteks on senisest tõhusam konflikte vältiv teavitamine ja maaomanike aktiivsem otsene kaasamine jahindustegevusse jahimeestena², kui ka kaudne kaasamine näiteks ulukihooldesse või jahindusinfrastruktuuri rajamisse. Sarnaselt muule Euroopale võib juba lähitulevikus olulisimaks ressursiks saada maa, mis sobib uluki elupaigaks ja jahipidamiseks, ning jahioigus võib tulevikus kuuluda täielikult maaomanikele.

²Teemat on käsitletud arengukava esimeses peatükis “Jahioigus ja jahimaa suurus”.

Probleemid

- Aktiivse mainekujunduse vähesuse tõttu mõjutavad avalikku arvamust jahimeestest ja jahindusest peamiselt meedias avaldatavad negatiivse hoiakuga uudised ja artiklid.
- Maaomanike huvide arvestamata jätmine ja maaomanike vähene kaasatus jahindustegevusse tingib vastuolude kasvu maaomanike ja jahimeeste vahel.
- Jahimeeste väike arv.

Eesmärgid

- **KUJUNDADA JAHINDUSTEGEVUST TOETAV MAINE MITMESUGUSTES SIHTGRUPPIDES, SH MAAOMANIKE SEAS.**
- **SUURENDADA JAHIMEESTE ARVU JA SEDA EELKÕIGE MAAOMANIKE ARVEL.**

Tegevus eemärgi saavutamiseks

Elanikkonna teavitamiseks jahipidamise vajalikkusest ja jahinduse positiivse maine kujundamiseks koostatakse ning viiakse ellu avalikkuse teavitamise programmid.

Töötatakse välja maaomanike nõustamissüsteem ja muud asjakohased meetmed (sh trükised ja koolitusprogrammid) eesmärgiga suurendada maaomanike teadlikkust ja positiivset suhtumist jahindusse.

Maaomanikele suunatud piirkondlikud koolitusüritused, mille eesmärk on maaomanikele jahipidamisõigust tõendava dokumendi (jahitunnistuse) andmine.

Maaomanike ja jahindusorganisatsioonide koostöös valmistatakse ette miinimumnõudeid sisaldav jahimaa kasutamise näidisleping.

Koostöös metsahariduse koostöökojaga integreeritakse jahinduse teema loodusharidusse.

Peamised tulemused

Jahinduse maine ja elanikkonna teadlikkus jahindusliku tegevuse vajalikkusest on paranenud. Jahinduses toimuvat oluliselt mõjutava sihtgrupi ehk maaomanike teavitamiseks ja nõustamiseks on rakendunud asjaomased programmid. Sihipäraselt propageeritakse jahindustegevust eelkõige maaomanike hulgas ja piirkonniti koolitatakse maaomanike jahitunnistuse saamiseks vajaliku eksami sooritamiseks.

LISA

Rakendusplaan 2008 – 2013

Jrk nr*	Tegevus	Mõõdik	Periood	Vastutaja**	Eelarve	Rahastamisallikas
1.1	Õigusaktide muutmine, mille tulemusena maaomanikust jahimehel võimaldatakse kuuluda kohaliku jahindusorganisatsiooni koosseisu.	Õigusaktid muudetud.	2009	KKM	-	-
1.2	Õigusaktide muutmine seoses jahipiirkonna kasutaja õigusega kasutada maaomandit jahipidamiseks.	Õigusaktid muudetud.	2009	KKM	-	-
1.3	Väikeulukijahi pidamiseks vajaliku territooriumi vähendamise mõju analüüs ja jahiseaduses muudatuste kehtestamine	Analüüs tehtud, põhjendatud ettepanekud esitatud ja jahiseadus muudetud.	2008-2009	KKM	-	-
2.1	Jahipidamise korraldamist käsitlevate õigusaktide analüüs ja parandusettepanekute tegemine ning jahiseaduses muudatuste kehtestamine.	Analüüs tehtud, põhjendatud ettepanekud esitatud ja jahiseadus muudetud.	2008	KKM	30 000	KIK
2.2	Jahiseaduses sätestatakse jahilukite (v.a suurkiskjate) iga-aastaste küttimehahtude määrajaks jahipiirkonna kasutaja.	Jahiseadus muudetud.	2009	KKM	-	-
2.3	Jahiseaduses riigi hallatavate jahimaade osakaalu, funktsioone ja haldamist käsitlevate sätete muutmine.	Jahiseadus muudetud.	2009	KKM	-	-
2.4	Keskonnaministeeriumi ja valitsemisala asutuste jahindusspetsialistide tööülesannete analüüsimine tööjõu vajaduse selgitamiseks.	Analüüs tehtud, on olemas põhjendatud tööjõu vajaduse hinnang.	2009	KKM	50 000	KIK
2.5	MMK ulukiseireosakonna arendamine ja kompetentsi tõstmine ning ülikoolidega koostöö arendamine.	Tööruumid (sh labor) ehitatud ja on olemas välitöövarustus. 75% jahimeestest on osakonna tööga rahul	2009–2011	KKM, MMK	11 000 000	RE
2.6	Jahimaakorralduse juhendis kehtestatud jahilukite elupaigamahutavuse määramise kriteeriumite analüüsimine.	Analüüs tehtud, põhjendatud ettepanekud esitatud.	2008	KKM	50 000	KIK
2.7	Jahimeeste koolitusprogrammi koostamine ja rakendamine.	Programm on valmis ja rakendatud.	2009–2013	KKM, MMK	2 100 000	KIK
2.8	Jahindusalase ajakirja kirjastamise toetamine.	Ajakiri ilmub ja toimetatakse jahimeestele kätte.	2008–2013	KKM	12 000 000	KIK

3.1	Jahinduslike teadusuuringute kava koostamine.	Kava on koostatud.	2008	KKM, MMK	50 000	KIK
3.2	Rakenduslike teadusuuringute korraldamine.	Uuringute eesmärgid täidetud, saadud andmeid kasutatakse ulukite arvukuse reguleerimisel ja kaitsekorralduskavade koostamisel.	2009–2013	KKM, MMK	14 000 000	KIK
3.3	Kompleksse ulukiseire programmi ja meetodite väljatöötamine.	Programm on koostatud.	2008	KKM, MMK, LKK	70 000	KIK
3.4	Seireprogrammide rakendamine.	Andmete kasutajad on rahul seireandmete hulga ja kvaliteediga.	2009–2013	KKM, MMK, LKK	4 400 000	KIK
3.5	Suurkiskjate ja kopra kasutamise ja kaitsekorralduse kavade koostamine või uuendamine.	Kavad on valmis.	2009, 2011	KKM	300 000	KIK
3.6	Väikekiskjate (sh võõrliikide) ja teiste probleemsete liikide ohjeldamisprogrammi koostamine ja käivitamine.	Programm on olemas ja ohjeldamine käivitatud.	2009–2013	KKM, LKK, MMK	1 600 000	KIK
4.1	Jahindusliku infosüsteemi (veebilehe) koostamine.	Infosüsteem on valmis, 60% kasutajatest hindab lahendust positiivselt.	2009	KKM, MMK	1 500 000	KIK
4.2	Uluksöraliste ja kopra tekitatud kahjustuste hindamise meetoodika ja hüvitamise korra väljatöötamine ning kehtestamine jahiseadusega	Metoodika ja hüvitamise kord on valmis ja heaks kiidetud ning kehtestatud jahiseadusega..	2008–2009	KKM, MKK	80 000	KIK
4.3	Uluksöraliste ja kopra tekitatud kahjustuste hindamise meetoodika ja hüvitamise korra tutvustamine põllumajandustootjatele, metsakasvatajatele ja jahimeestele ning metoodika ja korra testimine ning rakendamine.	70% huvirühmade esindajatest on saanud vajaliku ülevaate. Kahjustuste hüvitamise kord rakendunud 2009. aastal.	2009	KKM	500 000	KIK
5.1	Tegevuskava väljatöötamine jahindustegevuse mitmekesistamiseks ja jahisaaduste efektiivsemaks kasutamiseks.	Tegevuskava on valmis.	2010	KKM	300 000	KIK
6.1	Avalikkuse teavitamise programmi ja meediaplaani koostamine ning käivitamine.	Programm on valmis ja rakendatud.	2010–2013	KKM	900 000	KIK
6.2	Maaomanikele suunatud jahindustegevuse propageerimise ja nõustamissüsteemi väljatöötamine ning rakendamine.	Nõustamissüsteem on valmis ja rakendatud.	2010–2013	KKM	1 400 000	KIK
6.3	Maaomanike piirkondlike koolitusürituste korraldamine jahitunnistuse saamiseks vajaliku eksami sooritamise ettevalmistamiseks.	Kokku on toimunud vähemalt 70 koolituskursust.	2010–2013	KKM	2 000 000	KIK

6.4	Jahimaa kasutamise näidislepingu tingimuste väljatöötamine.	Lepingu vorm on olemas ja aktsepteeritud.	2009	KKM	30 000	KIK
6.5	Jahinduse teema integreerimine loodusharidusse.	Jahindust käsitletakse loodushariduse ühe teemana.	2011	KKM	500 000	KIK

Tabelis kasutatud lühendid: KKM – Keskkonnaministeerium (peavastutaja), MMK – Metsakaitse ja metsauuenduskeskus, LKK – Riiklik Looduskaitsekeskus, KIK – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, RE – riigieelarve.

* Tegevusliikide numeratsioon on seotud peatükkide numeratsiooniga.

** Peavastutaja planeeritud tegevuse elluviimise eest on Keskkonnaministeerium.